

Arbitrair
Verschijnt
onregelmatig

5 april 2013
nr. 112

Voor arbiters en
bridgers die correct
en met plezier willen
arbitreren en bridgen

Redactie

Ron Jedema
Siger Seinen
Rob Stravers eindredactie

Voor vragen,

arbitrage, middeling en advies: rob.stravers@upcmail.nl

Alle reeds verschenen nummers kun je inzien op: www.bridgevraagbaak.nl

Arbitrair is gratis! Alleen als je echt heel graag een bedrag wilt overmaken, mag je dat doen, naar: rekeningnummer 54.94.44.440, t.n.v. R.A.M. Stravers.

Voorwaarde is wel dat je dat uitsluitend doet voor het werk dat reeds is verschenen. Dat voorkomt voor mij elke vorm van verplichting. Van dat geld ga ik aan het eind van het jaar heerlijk uit eten en bridgen met mijn vaste steunen en toeverlaten. Winst wil ik niet maken; wat overblijft gebruiken we voor iets leuks.

Inhoud

02 Openingsvraagstuk 112

03 Waarom deze actie tegen onhoffelijkheid?

03 Maar hoe kun je op hoffelijke wijze nee zeggen?

04 De ontvangen reacties op het Openingsvraagstuk

05 Ontvangen teksten over het aanpakken van Hoffelijkheid in zijn algemeen

10 Een impressie van de EBL-arbitercursus, Ron Jedema en Siger Seinen

19 Reacties op reeds geopende dossiers

Openingsvraagstuk 112

♣ V B 10 9

♣ A 4 3 2

De leider heeft deze vier klaverenslagen nodig om zijn contract te kunnen maken. Hij stak in een andere kleur over naar dummy noord, speelt vanuit noord ♣V voor; oost ♣5 en legt dan zelf ♣A, onmiddellijk reagerend met: 'Oh, dat is fout, ik wilde natuurlijk op ♣H snijden over oost en een lage klaveren spelen.'

Waarop west brult: 'Dat kun je mooi vergeten, gespeeld is gespeeld, klaveraas moet blijven liggen!'

Oost heeft inderdaad ♣H...

Wat moet de arbiter beslissen?

Naast het goed omgaan met de onbedoeld gespeelde klaverenaas van de leider, zullen we als arbiter ook goed moeten omgaan met het onhoffelijke gedrag van de oostspeler.

Gebruikelijk is dat arbiters grof gedrag gewoon negeren, het afdoen met: 'kom, kom, een beetje rustig', een 'preek' afsteken over hoffelijk gedrag, of in het ernstigste geval met een zeer streng gezicht een waarschuwing geven. Echte consequenties heeft grof gedrag eigenlijk nooit.

Is dat niet vreemd? Een verzaking, een bod voor de beurt en een onbedoeld gespeelde kaart zetten we recht volgens de regelen der kunst, maar een overtreding van artikel 74 doen we hoogstens af met een waarschuwing. Terwijl juist grof gedrag het plezier aan de bridgetafel duidelijk verpest, dus veel meer schade veroorzaakt dan een onvoldoende bod, een onjuiste claim of een wel of niet voldongen verzaking.

Naar mijn overtuiging houden we met ons halfslachtig optreden het zinloze verbale geweld in stand. Spelers moeten weten dat een overtreding van een tegenstander geen vrijbrief mag zijn om de hoffelijke houding te laten varen. Dus wat mij betreft geen waarschuwing meer als bepaald gedrag duidelijk over de schreef gaat!

Wel pleit ik ervoor dat een serieuze aanpak van onhoffelijk gedrag vooraf wordt aangekondigd. Door onze chronische lakse houding is bij bepaalde querulanten immers het gevoel van gewoonterecht ontstaan. Want, laat ook dat duidelijk zijn, liever onhoffelijk gedrag voorkomen dan moeten bestraffen/opvoeden.

Laten we in het gegeven vraagstuk ervan uitgaan dat voor aanvang van deze zitting het nieuwe hoffelijkheidbeleid duidelijk is uitgelegd. Hoe ga je dan als arbiter om met deze primeur?

Waarom deze actie tegen onhoffelijkheid?

Mijn wellicht overtrokken overkomend gevecht tegen grof gedrag komt vooral voort uit... de Hoffelijkheiddrive van vorig jaar april!

Ik was meteen verbaasd dat deze drive van slechts 24 spelletjes alleen maar door de hoffelijke naam, binnen een dikke week was volgeboekt. Voor het grootste deel bridgers vanuit het hele land nota bene.

Nog opvallender vond ik de vele reacties na afloop. De meeste deelnemers hadden nog nooit zo aangenaam bridge gespeeld. En dat waren niet alleen woorden, ze meenden het ook. Dat bleek uit de veler verzoeken om het vaker te doen dan één keer per jaar en om de uitnodiging voor de volgende drive (23 april aanstaande) iets eerder te verzenden naar de deelnemers van 2012. Ook dat bleek geen loze wens, want na die voorinschrijving had ik nog maar plaats voor enkele paren.

Naar mijn stellige overtuiging moet het de gewoonste zaak van de wereld worden om ook na een vermeende overtreding hoffelijk te blijven. Het mes snijdt dan aan twee kanten, arbitrage vragen wordt dan ook veel leuker. Terwijl nu nog vaak al een soort oorlogsdreiging ontstaat als alleen al het uitnodigen van de arbiter wordt geopperd... En, ook niet onbelangrijk, als door toegestaan onbehouden gedrag clubleden het voor gezien houden, verliest de club in de regel de meest sympathieke tafelenoten.

Dus:

Pleit ik ervoor dat elke club een duidelijk hoffelijkheidmanifest opstelt, waarin staat welke concrete houding van de spelers wordt verwacht en hoe wordt omgegaan met spelers die zich daar niet aan houden.

Maar hoe kun je op hoffelijke wijze nee zeggen?

O ja, wat betreft het wel of niet mogen terugnemen van ♣A...

Uit de omschrijving dat de leider ♣A legt, blijkt dat deze kaart echt is gespeeld. En als Zuid daarop zegt dat hij ♣A graag verwisselt voor een lagere klaveren, om zijn voorgenomen snijplan uit te voeren, kunnen we daar allerhoffelijkst op reageren met iets als: 'Dat kan ik mij goed voorstellen, ik moet echter ♣A helaas als gespeeld beschouwen.' En dat is dan nog waar ook! Mocht Zuid daarentegen toch graag tot verwisseling overgaan, dan is er maar één functionaris die weet hoe met dit soort kwesties moet worden omgegaan: inderdaad, de arbiter!

Rob Stravers

De ontvangen reacties op het Openingsvraagstuk

verwerkt door Maurice Peereboom

Het viel bij nader inzien nog niet zo eenvoudig een verhaal te destilleren uit de binnengekomen reacties.

Het aantal unieke reacties bedraagt 41.

Ik heb deze niet allemaal kunnen gebruiken. Een aantal reacties waren meer "naar aanleiding van" dan van "reacties" op.

De vraag gaat over twee onderdelen:

- a. De technische vraag: wat doen we met ♣A?
- b. De gedragsvraag onder aanname dat het hoffelijkheidsbeleid duidelijk is uitgelegd.

De Technische vraag

18 respondenten zien geen aanleiding tot het terugnemen van ♣A (nooit bedoeld); met één toevoeging: zolang LT nog niet heeft bijgespeeld; één toevoeging: als N, Z en O vinden dat W zich onhoffelijk gedroeg en één toevoeging.

6 respondenten vinden dat ♣A wél terug mag, waarvan één toevoegt: mits OW daar toestemming voor geven en één dat de leider met zijn speelwijze bewijst dat hij wilde snijden.

De overige inzenders hebben de technische vraag niet beantwoord.

Het hoffelijkheidsprincipe

Voorafgaande een paar gegeven opmerkingen:

- Als je het principe uitlegt, moet je ook aangeven wat de gevolgen zijn bij schending van het principe. Eén arbiter suggereert een artikel met strafmaat in het WR (omdat het oranjeboekje daar niet in voorziet).
- Ook is voorgesteld om een specifieke training te geven, bijvoorbeeld in het kader van de CL-opleiding.
- Eén arbiter stelt dat Arbitrair regelmatig ingaat op het omgaan met onhoffelijk gedrag.

Van de respondenten geven:

11 geen of geen duidelijk antwoord (inclusief de in aanhef genoemde inzenders).

Bij het merendeel van de wel gegeven reacties, blijkt niet dat het uitgangspunt: *een vastgesteld hoffelijkheidbeleid*, heeft meegespeeld.

11 een "preek" met (eventueel) een waarschuwing
- een straf lost niets op

10 ook een straf (G-, ¼ top, proeftijd)
- bij herhaling : uitsluiting/schorsing

In beide gevallen wordt er meestal vanuit gegaan dat het bestuur

achter de (straf)beslissing staat.

7x wordt ook expliciet optreden van het bestuur verlangd (gesprek, brief).

1x wordt zelfs gesteld dat er uitsluitend door het bestuur gehandeld kan worden.

1x wordt opgemerkt dat het in de club (gesteund door het bestuur) om arbitrage verzoeken "not done" is.

7 x wordt er niets gedaan

- 3x wordt opgemerkt dat zuid er aanleiding toe gaf (één vraagt zich af of er wel een hoffelijkheidsprobleem bestaat).
- 1x wordt gesteld dat emotie en sport nu eenmaal samen gaan.
- 1x dat het ongenoegen vermoedelijk dieper ligt dan in het voorval zelf.
- 1x dat het in de genen zit en dat je daar toch niets tegen kunt doen.
- 1x zonder commentaar

Maurice

Delft 29 maart '13

Ontvangen teksten over het aanpakken van Hoffelijkheid in zijn algemeen

Dit vraagstuk komt net op het goede moment. We hebben net een brief klaar (bestuur en TC) voor de leden over hoffelijkheid (respect) naar de arbiters toe.

Hoffelijkheid naar de tegenstanders: eerst een waarschuwing/preek van de arbiter.

Mijn mening: daarna een waarschuwing via het bestuur (brief). Dan ligt het in ieder geval vast.

Het meest vervelende is onhoffelijkheid tussen paren. Laatst hebben we een paar (man en vrouw) uit elkaar gehaald (als bridgepaar). Dinsdag is een zeer ervaren paar (na onderling geruzie aan tafel) opgestapt. Dat is knap vervelend want de omringende paren hadden hier last van. Ik vind dat het bestuur ze een waarschuwing moet geven (ben hier mee bezig).

Het zijn gelukkig (vervelende) uitzonderingen.

Ik vind het een treffend voorbeeld van de gang van zaken binnen onze vereniging.
Als er iets dergelijks gebeurt, hangt er een sfeer van intimidatie.
Vragen om arbitrage is "not done".
Iedereen is er om te kaarten en je moet gewoon niet te moeilijk doen.
Ik zou hier graag verandering in willen brengen, maar het bestuur vindt het allemaal wel meevallen. Ze draaien het om en vinden dat ik moeilijk doe. Mijn vrouw maakt deel uit van dit bestuur en is het daarmee eens.
Onnodig te zeggen, dat ik dit onderwerp thuis maar vermijdt. ☺
Vorige week zat ik als dummy aan een tafel met de voorzitter van de vereniging. Hij had niet gezien dat de slag door de leider werd behaald en kwam uit, voor zijn beurt natuurlijk. Hij pakt zonder wat te zeggen de kaart op en het spel gaat gewoon verder. Mijn bridgepartner zegt er niets van, durft dat ook niet. Als dummy moet ik natuurlijk mijn mond houden, al moet ik op zo'n moment wel mijn tong afbijten hoor.
Het is het zoveelste in een serie incidenten.
Vorig jaar heb ik mijn CLA gehaald, dit voorjaar ga ik op voor CLB.
Ik heb het bestuur het afgelopen weekend medegedeeld, dat ik niet meer beschikbaar wens te zijn als arbiter omdat ik mij niet langer kan vinden in het beleid omtrent toepassing van spelregels.
Een triest verhaal Rob, maar het vermindert mijn plezier in het bridgen bij deze vereniging.
Ik overweeg serieus om mij als lid te laten uitschrijven en elders te gaan bridgen, al vraag ik mij af of het daar beter is.
Misschien een goed idee om eens een soort enquête op te stellen onder de lezers van arbitrair en de bridgetraining om eens uit te vinden hoe men de sfeer ondervindt bij onregelmatigheden, en vooral wat het bestuur hiermee doet.

ik heb de vrijheid genomen om je stukje tekst over hoffelijkheid te dupliceren en naar onze website te zenden. Je naam als schrijver van het artikel staat er uiteraard bij.

Met je tekst ben ik het meer dan 100% eens.

Laten bepaalde arbiters - dikwijls echte wedstrijdspelers - waarbij het gewin vaak boven aandacht voor een ander of hoffelijkheid gaat jouw artikel maar eens goed doornemen.

Je zou het als onderdeel moeten meenemen in de opleiding CLA of CLB.

Kun je het laatste niet aan de NBB voorleggen?

Jouw openingsvraagstuk is zeker een hele goeie.
Ik heb mij in het verleden ook afgevraagd wat de zin van vermaningen/waarschuwingen/ernstige waarschuwingen is als er verder niets gebeurd.

Ook een feit is dat het vrijwel altijd dezelfde mensen zijn die moeite hebben hun fatsoen te behouden. Bovendien zullen ze niet zelden de preek met een glimlach ondergaan omdat ze weten dat het verder toch niets voorstelt. Een paar maanden geleden ben ik op het idee gekomen om alle arbitrages die in een club plaatvinden te registreren. En dan gaat het mij om de ethische zaken. Het administreren van een verzaking, voor de beurt etc etc is niet zo belangrijk. Als zo'n registratie plaats vindt zijn meteen de collega arbiters, maar zeker ook het bestuur op de hoogte. (Ook lijkt het mij goed dat de arbiters dit soort zaken met elkaar nabespreken)

Juist de ethische zaken, waar artikel 74 natuurlijk bovenaan staat, moeten vastgelegd worden.

Ik heb dit bij twee van de drie clubs waar ik arbitreer aangekaart en het idee is goed ontvangen en wordt momenteel door de beide besturen besproken. Wat kun je er verder mee doen ? Wel, vrijwel iedere bij de bond aangesloten vereniging kent een eigen wedstrijdreglement. Dat reglement begint uiteraard met een verklaring dat het oranje boekje van kracht is. Verder worden zaken als promotie/degradatie, afmelden, invallers etc etc geregeld. Het lijkt mij zeer werkbaar in zo'n reglement sancties op te nemen waar het overtredingen van o.a. artikel 74 gaat. Op die manier wordt een waarschuwing ook werkelijk een waarschuwing. Welke sancties ?? Weet ik zo niet precies, men zou kunnen denken aan een of twee maal waarschuwen en dan korting op de score geven. Zelf voel ik er veel voor de werkelijk onbehouden leden die onverbetterlijk in hun gedrag zijn na, laten we zeggen drie waarschuwingen een competitie van vijf of zes zittingen te schorsen. (En als het dan nog niet verbetert uiteraard royeren)
Want let wel, als iemand drie keer gewaarschuwd is, is het een behoorlijke hork.

Als het goed is krijgt ieder nieuw lid o.a. een exemplaar van het club-wedstrijdreglement. Als het bestuur er een of twee maal per jaar, in ieder geval **iedere ALV**, aandacht aan besteedt zal van zo'n aanpak naar mijn idee een goede preventieve werking uitgaan. Immers met deze aanpak zullen de leden het niet alleen waarderen, maar ook **accepteren** dat er daadkrachtig opgetreden wordt bij wangedrag.

Wel weer een bijzondere die we helaas te vaak meemaken.

Eerst maar eens de inhoudelijke kant:

Artikel 45C2 is duidelijk. ♣A is gespeeld.

Toch is hier nog wel een kleine escape en dat is art 81C5. Maar dat kan alleen als de tegenstanders hiermee instemmen.

Of je daar als arbiter op wil koersen hangt erg af van de setting aan tafel. Je kunt dan bijvoorbeeld aangeven dat "naar jouw overtuiging het speelplan van de leider duidelijk is en dat hij de intentie had om te snijden. Als jullie (de tegenstanders) het er mee eens zijn, mag hij dat van mij ook doen".

In deze situatie verwacht ik daar niet zoveel van. Het is eerder koren op de molen van West die op zijn rechten zal blijven staan.

Dan het gedrag van west. In je aanhef geef je aan dat dit soort zaken "het minst serieus door ons arbitersgilde wordt aangepakt". Dat is voor mijn gevoel wel een forse uitspraak.

In art 90/91 wordt de WL de bevoegdheid gegeven om te straffen. Daar waar de huidige spelregels over rechtzetting praten, is hier dus bewust voor het woord "straffen" gekozen.

In dit geval zou dan zijn omdat West met zijn handelen gezondigd heeft tegen art 74A2.

Dat feit moet je dus wel eerst vaststellen.

Ik ben ervan overtuigd dat de toon waarop west dit uitzend en de manier waarop NZ dit horen verschillend is.

Je bent er als arbiter immers meestal niet bij en je wordt soms pas aan tafel gehaald als het al een beetje ontspoord is.

Vervolgens is het ook niet iedere arbiter gegeven om met autoriteit of natuurlijk overwicht aan tafel meteen de gemoederen te bedaren.

Dat wil dus ook zeggen dat de arbiter speler wordt. Als de arbiter bij het vaststellen van de feiten merkt dat de westspeler blijft volharden in zijn toon en gedrag, is er iets veranderd. Dan kan hij op basis van eigen waarneming het feit vaststellen en mag hij van mij direct handelen. Ik zou vrijwel altijd starten met een waarschuwing:

"mijnheer West. Ik ervaar uw opmerkingen/gedrag (feit) onfatsoenlijk/onhoeffelijk/kwetsend (wat passend is) en geef u een formele waarschuwing."

Als dit niet helpt is een straf op zijn plaats.

Maar vaker gaat het aan tafel anders. Er is wel emotie en stemverheffing en wordt er door elkaar heen gesproken en dat voelt niet prettig. Als je als arbiter de zaak dan kunt rechtzetten, is het vaak over. Voor de arbiter is daarmee de kous nog niet af. Ik ben van mening dat hij daarna deze westspeler op een rustig moment moet aanspreken op zijn gedrag. En als hij dat zelf niet kan, ligt hier op de club een taak voor een van de bestuurders.

>

<

Ik denk dat ons arbitersgilde dit soort situaties uitermate moeilijk vindt. Van de arbiter wordt actie verwacht en ik kan je verzekeren dat NZ en OW vaak verschillende actie verwachten. De arbiter moet ook nog de feiten vaststellen en het juist artikel vinden en de rust aan tafel bewaren om de overtreding van de spelregels recht te zetten. Met een oproep aan de arbiter om hier strenger tegen op te treden, denk ik niet dat je dit probleem oplost.

Naar mijn overtuiging is het zinvoller om meerdere sporen te bewandelen:

1. Cultuurverandering bij de spelers. Het initiatief van een hoffelijkheidsdrive is prima natuurlijk. Maar pas op dat hiermee ook niet de cultuur binnensluipt om de arbiter maar niet aan tafel te vragen en het zelf op te lossen. Dan kom je van de regen in de drup. Hier ligt een mooie taak voor de clubbesturen. Die kunnen een cultuur bewerkstelligen waarbij het normaal is om de arbiter aan tafel te roepen bij onregelmatigheden en de arbiter ook de ruimte te geven om het zo goed mogelijk op te lossen.

2. Train de arbiters in dit soort situaties, om ze het zelfvertrouwen te geven waarmee ze vervolgens het gezag aan tafel zullen krijgen om dit soort kwesties beter op te lossen. En dan is straffen nog altijd een optie die pas in laatste instantie wordt gebruikt of in extreme situaties.

Netje een nachtje over geslapen...

Zuid trekt de verkeerde kaart, die is volgens de spelregels gespeeld, dus we gaan verder. Dat iedereen kan zien dat het niet de bedoeling was om KA te spelen, doet daar niet aan af. Het spel wordt volkomen onspeelbaar als dit soort situaties een beoordelingskwestie wordt. Je zou dan als arbiter iedere keer dat iemand claimt "per ongeluk" een verkeerde kaart te hebben getrokken, het spelverloop tot dan toe moeten bekijken, proberen te beredeneren wat het plan van de leider was en besluiten of de kaart een vergissing was dan wel een verandering van gedachte. Dat gaat echt niet.

Het vervolg: ik denk dat zuid de opmerking van west over zich afroept. Hij vraagt iets waarvan hij zelf ook wel weet dat het niet kan, west zegt een beetje geirriteerd nee, en plotseling is west on hoffelijk? Misschien zou zuid eerst eens naar zichzelf moeten kijken.

Meer algemeen: is on hoffelijk gedrag nu echt een probleem? In de 30 jaar of zo dat ik speel, is de sfeer gemiddeld gewoon goed. Natuurlijk ben ik in die jaren wel eens spelers tegengekomen die structureel on hoffelijk waren, maar die verdwijnen vanzelf bij gebrek aan partners en teamgenoten, en het zijn er echt niet meer dan dat ik onbeschofte personen in het dagelijks leven tegenkom.

Een impressie van de EBL-arbitercursus

Door Ron Jedema en Siger Seinen

Dit artikel is een herpublicatie van het artikel in WekoWijzer 126 van de NBB en te downloaden met een klik op: <http://www.bridge.nl/groepen/Wedstrijdzaken/WEKOwijzers/WekoWijzer126.pdf>

Op uitnodiging van de NBB (daarvoor ook op deze plaats van harte bedankt) mochten de auteurs van de ArbitreerWijzer meedoen aan de arbitercursus van de European Bridge League (EBL). Een impressie. Er staan enkele testvragen en praktijkoefeningen in dit stuk. De antwoorden geven we aan het eind van het artikel (pagina 17).

De voorbereidingen

Vooraf hadden we op de EBL site de lezingen en testen gevonden van de voorgaande trainingen. Alleen de laatste training (San Remo 2010) stond er niet bij en de training daarvoor (2006) was nog onder de spelregels van 1997. Na een vraag die we via Hans van Staveren hebben gesteld, kregen we vlak voor het begin van de cursus de tests van 2010 nog toegestuurd. Wij kwamen tot de conclusie dat dit best een heel pittige cursus zou worden en de kans dat we zouden slagen schatten we op voorhand in op 50-50. Het zou in ieder geval heel leerzaam zijn.

Het programma was ook best pittig: woensdagmiddag aankomst en meteen om 17:00 uur de starttest, dan diner en daarna het bespreken van de starttest. De volgende dagen een vol programma van 's ochtends 10 tot 's avonds 10 met alleen een onderbreking voor lunch en diner. Alleen op vrijdagavond was er tijd voor ontspanning in de vorm van een bridgedrive, maar wij besloten de tests nog een keer door te nemen, want zaterdagmiddag was de eindtest. Van sommige vragen en antwoorden kregen we het al Spaans benauwd.

Verder was de sfeer prima. Er waren ongeveer 50 deelnemers uit bijna alle landen van Europa en ook een aantal deelnemers uit Israel en Zuid Afrika. De cursus bestond uit een starttest, een aantal lezingen en een reeks proef-arbitrages waarvan de meeste deelnemers er minstens 8 hebben gedaan. Het geheel werd afgesloten met een eindtest en bij een score van boven de 60% was je geslaagd.

De cursus werd gegeven in Bad Honnef (Duitsland) in een hotel dat speciaal was ingericht op seminars en cursussen. Het was een prettig hotel, goede verzorging en genoeg zalen om alle proef-arbitrages tegelijk in een aantal groepen te doen. De organisatie was goed.

De starttest

Je bent koud binnen in het hotel, of je zit al aan een tafel met alleen het spelregelboekje (in het Engels natuurlijk) en een rekenmachine. Klaar voor de starttest van 2,5 (!!) uur. Later hoorden we dat die meetelt voor het eindcijfer. Maar goed dat we dat niet wisten, want dan waren we nog nerveuzer geweest. Het zijn 25 vragen van het kaliber WL-cursus of lastiger. De eerste vraag moet een inkopper zijn. Vijf gevallen van ingetrokken biedingen, waar je moet aangeven of er kleuren ge- of verboden mogen worden volgens artikel 26. **Vraag 1a.**

W	N	O	Z
1♥	1♣ 2SA		

1♣ is bedoeld als opening en geeft 16+ aan. Dit wordt niet geaccepteerd door oost en vervangen door 2SA, wat een sterke gebalanceerde hand aangeeft. Uiteindelijk speelt oost. Voorspelstraf?

Uiteraard komen er wat gevallen met een denkpauze, maar die bewaren we nog even voor de eindtest. Nog een voorbeeld. **Vraag 16.**

W	N	O	Z
1♥	3♣ *	3♠	?

3♣ is gealerteerd en geeft een 5+/5+ ♦/♠ aan. Zuid vraagt nu aan west wat het 3♠-bod betekent, maar west weet het niet. Ze hebben een afspraak, maar hij is die vergeten. Wat doet de arbiter?

Je moet het een keer hebben meegemaakt, gezien of gelezen.

En het laatste voorbeeld. **Vraag 19.**

De leider zit in een contract van 2♥ en heeft al 6 slagen gemaakt. Met nog 4 slagen te spelen laat hij ♥A en ♥H zien en zegt dat hij z'n contract zeker gaat maken. Moet dit als een claim worden gezien? Tja, zeg het maar, u bent de tafelarbiter.

De lezingen

Tussen de bedrijven door kregen we ook een stel lezingen voorgeschoteld. De meeste waren interessant. Waar ze over gingen? Hieronder de titels van de lezingen met een heel korte uitleg.

1. Mensen en techniek door Rui Lopes Marques uit Portugal over de houding en leiderschap van de WL, effect op spelers, teamwork, hoe de feiten vast te leggen, omgaan met schermen en hoe tot een oordeel te komen. Goed verhaal.
2. Dit had "Zelfbescherming" moeten zijn door Maurizio Di Sacco, maar die was er niet. In zijn plaats een verhaal van onze eigenste Hans van Staveren (de bedenker en maker van Big Deal) over diverse software voor WL's. Uiteraard komt Big Deal even voorbij. Nu ook geschikt voor 64-bit computers. Ook een Zaaiprogramma (nee, niet voor boeren) met fraaie mogelijkheden en een programma (nog niet op z'n site) om draaischema's te wijzigen naar eigen behoefte. Het mooiste was een het programma "Drop-in-pairs" waarmee je op de bridgeclub kunt komen spelen wanneer je wilt en ook kunt gaan wanneer het je uitkomt. Zo ongeveer als op Step bridge, maar dan op de

club. Opent veel nieuwe perspectieven. Het enthousiasme druipt er bij Hans vanaf. Leuk!

3. "Alles wat je hoort te weten over verzakingen" door Ton Kooijman. In levende lijve hadden we hem nog nooit meegemaakt, maar wat straalt ook deze man een enthousiasme uit. Hij vertelt leuk en de hele zaal luistert aandachtig. Leuke cases over allerlei verzakingen en volgens mij kan hij nog een hele dag vullen over dit onderwerp.
4. "Uitkomst voor de beurt met schermen" door Antonio Riccardi. Een glashelder en leuk verhaal over wat er allemaal niet mis kan gaan met uitkomsten voor de beurt, dubbele uitkomsten, wie doet het scherm open en wie is dan de pineut. Ook deze man vertelt aanstekelijk met zijn leuke Italiaanse Engels.
5. "Hoe peers te raadplegen" door Max Bavin. Deze man is de baas van alle WL van de WBF (wisten we toen nog niet). Hij sprak over welke spelers je moet raadplegen en vooral welke vragen te stellen. Ook weer een leuk verhaal.
6. "Subsequent/Consequent" door Maurizio Di Sacco. De man weet ongetwijfeld veel over dit onderwerp: schade door een overtreding (consequent) en de schade door een eigen ernstige fout (subsequent). Jammer dat het verhaal onsamenhangend en verwarrend is en dat een uur voor de eindtest. Niet echt leuk!
7. "Self protection" door Maurizio Di Sacco. Of het verhaal over judo of iets vergelijkbaars ging of toch over bridge, we zullen het nooit weten. In zijn plaats ging Ton Kooijman in discussie over diverse twijfelpunten in de spelregels. Erg leuk weer.

De praktijktesten

Elke dag waren er twee sessies met proefarbitrages. We werden in groepen opgedeeld en in de diverse zaaltjes in het hotel werden de arbitrages synchroon gesimuleerd, zodat aan het einde van de ronde iedereen vrijuit kon discussiëren over zijn ervaringen. Er waren totaal 25 arbitrages, en per stuk ook nog een aantal varianten, die de deelnemers moesten doen. Net zoals bij het WL examen werd natuurlijk niet alleen gelet op de juiste beslissing, maar je kon ook punten scoren op de houding aan tafel, het verzamelen van alle informatie en het begeleiden van de spelers bij de afhandeling van de arbitrage. Alle arbitrages kwamen uit de vele vragen die de Lawscommittee bereiken. Het zijn dus allemaal praktijkgevallen, maar zodanig, dat men daar vragen over heeft gesteld.

Een paar voorbeelden:

1.	♠ 9 ♥ 7 4 2 ♦ - ♣ V 4	
♠ 7 5 ♥ 10 5 ♦ B ♣ 9	N W O Z	♠ 2 ♥ B 9 ♦ 6 ♣ 8 3
	♠ 10 8 3 ♥ 8 ♦ - ♣ B 7	

Zuid speelt een schoppen contract. Oost speelt ♥B, zuid verzaakt en speelt ♠3, west verzaakt ook en speelt ♠5 en noord speelt ♥2. West speelt nu ♥10 en zuid ontdekt zijn vergissing. Arbiter!

2.	♠ - ♥ B 7 6 ♦ H ♣ V 9	
♠ 8 7 ♥ A V 10 5 ♦ - ♣ -	N W O Z	♠ - ♥ 9 8 ♦ V ♣ H B 10
	♠ - ♥ - ♦ B 9 ♣ A 7 5 3	

West speelt 4♠ en heeft inmiddels 5 slagen. Zuid is zojuist aan slag gekomen en voordat zuid voorspeelt legt west de kaarten op tafel en meldt: 'Als de hartens lopen heb ik de rest en anders krijgen jullie nog één slag.' Zuid, enigszins verrast wil dat west doorspeelt. West zegt: 'Maar het is toch duidelijk? Ik troef elke nakomst, trek de laatste troef en draai de hartens af.' Noord meldt nu dat de hartens niet lopen en met dit speelplan NZ nog 2 slagen krijgen.

U mag de zaak beoordelen en een beslissing nemen.

Wij zijn beiden geen bondsarbiter en hebben dus nauwelijks enige ervaring met schermen. Een puntje wat meer aandacht kan krijgen (een volgende keer) is dat de deelnemers wat meer tijd krijgen om zich het schermenreglement eigen te maken. Nu kregen we aan het begin van de sessie het schermenreglement en we mochten meteen aan de bak, maar wellicht wordt je geacht dit reglement zo ongeveer uit het hoofd te kennen.

De Eindtest

Dit is de moeilijkste test die we ooit hebben gedaan. Verschrikkelijk! En hij duurt 3 uur lang. Hoewel, als je bezig bent, gaat de tijd veel te snel. Wat een kwelling en dat 15 vragen lang, elk met een spelverdeling. Oh ja, voor diegene die de echt gebeurde voorbeelden proberen te maken. De gevallen spelen zich af op topniveau. Dus je moet je qua bieden en spelen kunnen verplaatsen in de gedachtenwereld van een wereldkampioen. Kunt u dat? Wij niet echt goed!

Drie voorbeelden:

Vraag 6	♠ A 5 ♥ A K Q 10 4 ♦ A K Q 2 ♣ 9 7	Spel 9 N/OW									
♠ 10 8 6 4 ♥ 8 2 ♦ 10 8 6 4 ♣ 10 3 2	<table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr><td></td><td>N</td><td></td></tr> <tr><td>W</td><td></td><td>O</td></tr> <tr><td></td><td>Z</td><td></td></tr> </table>		N		W		O		Z		♠ K Q J 7 2 ♥ 9 5 3 ♦ J 9 ♣ A 5 4
	N										
W		O									
	Z										
	♠ 9 3 ♥ J 7 6 ♦ 7 5 3 ♣ K Q J 8 6										
W	N	O	Z								
		1♠*									
	2♦ ^A	pas	2♥ ^A								
pas	3♥	pas	4♣								
pas	4♦	pas	5♥								
pas	6♥	allen passen									

Je bent de hoofd wedstrijdleider van een regionaal gemengde paren kampioenschap. Eén van je assistenten laat je het bovenstaande biedverloop zien en vertelt dat noord niet had gezien dat oost een bod voor de beurt had gedaan en dat de spelers hadden afgesproken dat 1♠ mocht worden teruggenomen. Verder vertelt de assistent dat hij aan het einde van de bieding aan tafel werd geroepen.

Hij kon de bieding niet meer wijzigen en bood zuid aan om de uitkomst met schoppen te verbieden of te eisen en zuid kiest om de schoppenuitkomst te verbieden. Na een ruitenuitkomst gaf zuid ♣A af en maakte zijn contract.

De resultaten van de andere spellen met frequentie zijn:

+980	6
+480	11
+450	12
-50	6
-100	1

Laat u het behaalde resultaat aan deze tafel staan of past u het aan? En zo ja, wat worden dan de scores voor NZ en OW? Uiteraard onder het noemen van de betreffende spelregels.

Vraag 10

♠ A Q ♥ 5 4 ♦ K J 6 5 4 3 ♣ Q 3 2	♠ 2 ♥ K J 7 6 ♦ A 7 ♣ A K 10 9 8
♠ 6 4 3 ♥ A Q 10 9 8 ♦ Q 10 2 ♣ 6 5	N W O Z
	♠ K J 10 9 8 7 5 ♥ 3 2 ♦ 9 8 ♣ J 4

W	N	O	Z
	1♦	2♣	2♠*
pas	Pas	DBL	a.p.

* non-forcing, maar niet gealerteerd door zuid en ook niet door noord.

Het contract wordt gemaakt en aan het einde van het spel roept west de WL. Hij zegt dat als hij op de juiste manier zou zijn gealerteerd, hij waarschijnlijk gedoubleerd zou hebben – competitief – zodat OW eenvoudig 4♥ zou hebben gehaald en waarschijnlijk ook 6♥ (via het biedverloop: doublet - 3♠ - 4♥ - 4♠ - 4SA - 5♣ - 6♥). Het resultaat aan de andere tafel was 4♥+2, NZ +680. Het is een knock-out match en het resultaat tot aan dit bord is 179-179. Wat is uw oordeel?

Vraag 12B en 12D

	♠ A K Q J ♥ A K Q 4 ♦ - ♣ 10 8 6 4 3	Spel 10 O/Allen
♠ 10 9 6 ♥ 7 3 ♦ A J 10 9 8 7 3 ♣ 7	N W O Z	♠ 3 2 ♥ 10 8 6 5 ♦ K Q 6 5 ♣ 1 9 5
	♠ 8 7 5 4 ♥ J 9 2 ♦ 4 2 ♣ A K Q 2	

12B:

W	N	O	Z
-	-	pas	pas
3♦	DBL	4♦	...pas*
pas	5♦	pas	6♣
pas	6♦	pas	7♣
pas	7♠	Allen passen	

12D:

W	N	O	Z
-	-	pas	pas
3♦	DBL	4♦	...pas*
pas	DBL	pas	5♠
pas	6♦	pas	7♣
Allen passen			

* een pas na een denkpaauze van meer dan 30 seconden.

Het betreft een bord per match wedstrijd en het resultaat aan de andere tafel is 7♣C = NZ +2140. Bepaal de score en vertel waarom je deze score toekent.

De antwoorden

Starttest (zoals ze gegeven werden na afloop van de test)

Vraag 1a: geen verbod of gebod. Waarom dan, want er is toch een ingetrokken bieding? Nee, Ton Kooijman vertelt ons dat omdat het 2SA preciezer is dan 1♣ (vergelijk met 27B1b), is artikel 26 niet van toepassing. Dat schijnt ergens in notulen van de WBF te staan. Hadden ze dat niet "iets" beter in de spelregels kunnen zetten?

Vraag 16: de arbiter neemt west mee van tafel buiten gehoorsafstand en laat oost de afspraak vertellen. Kom er maar op als je onder druk de test maakt!

Vraag 19: deze is niet zo helder. Het is duidelijk dat het niet de intentie van de leider is om te claimen en dat moet dan ook het doorslaggevende argument zijn. Geen claim!

Antwoorden Praktijkoefeningen

Oefening 1.

De verzaking van zuid is niet voldongen en die van west wel. Zuid mag zijn troef terugnemen en alsnog een harten bijspelen. West mag nu ook zijn troef terugnemen en een harten bijspelen, maar de verzaking van west blijft voldongen. West moet ook een slag overdragen, want de verzaking van zuid is ongedaan gemaakt en het niet hoeven overdragen van slagen als beide partijen hebben verzaakt op hetzelfde spel (64B) geldt alleen als beide verzakingen voldongen zijn. Dat laatste staat nu niet expliciet in de spelregels, maar dat komt er straks dus in. Toch is artikel 64 op dit punt niet echt in lijn met de strekking van de spelregels, dus ook op dat punt wordt overwogen de spelregels aan te passen.

Oefening 2.

West doet een correcte claim en daar is geen speld tussen te krijgen. Door het bezwaar van zuid wordt west aan het twijfelen gebracht en besluit nu dus zijn plan te veranderen en meldt nu dat hij eerst troef trekt.

Stel dat de situatie andersom was geweest: West doet een claim terwijl er nog een troef bij de tegenpartij zit. Na een vraag van zuid, trekt hij eerst troef en haalt daarmee zijn claim. In dat geval zal de arbiter de aanvulling negeren en het spel afspelen, zoals in de eerste toelichting aangegeven.

Het is dan consequent, dat de arbiter in dit geval hetzelfde handelt: de originele toelichting wordt gevolgd en west haalt zijn claim. De aanvulling op de toelichting wordt genegeerd.

Eindtest (zoals ze gegeven werden na afloop van de test)

Vraag 6: De tafelarbitrator maakt een fout. In geval van een overtreding van artikel 9 (zodra een onregelmatigheid is geconstateerd, dient direct de WL te worden geroepen), moet de WL zich afvragen wat zou zijn gebeurd als hij wel direct zou zijn geroepen. Hij zou alle mogelijkheden hebben uitgelegd en oost, die zich net heeft laten voorlichten over de voorspelstraffen, zou waarschijnlijk 2♠ hebben tussengeboden. Daarom kan artikel 26A niet worden toegepast. Echter artikel 16D is wel van toepassing, en we moeten ons afvragen of er een logisch alternatief bestaat voor een ♠-uitkomst. Door de kaarten van west (hierover waren de meningen verdeeld) en vooral het biedverloop ligt een ♠-uitkomst voor de hand. De arbitrale score is dan 6♥-1 voor beide kanten: 8 mp voor NZ en 66 voor OW.

Of een gewogen score tussen 6♥C en 6♥-1 ook goed was, vertelt het antwoord niet. Bij een beoordeling of iets OI is, is het ja of nee, dus een gewogen score op basis van misschien wel/misschien niet is niet aan de orde. Geen positief antwoord op de vraag of er OI is gebruikt, leidt tot Nee.

Vraag 10: Als 2♠ correct zou zijn gealerteerd (aan beide zijden van het scherm), zou west ongetwijfeld 2♠ hebben gedoubleerd en zouden OW minimaal de hartenmanche hebben bereikt. Voor NZ zou er een gewogen score moeten worden gegeven waarin ook 6♥ wordt meegewogen, laten we zeggen voor ongeveer ¼.

Maar ... wests pas na 2♠ is grotesk, zo erg dat het beschreven zou kunnen worden als een wilde (gok)actie.

De schade, veroorzaakt door de overtreding is gelijk aan 3 imp (1/4 van 13 imps, wat het verschil is tussen 4♥+2 en 6♥C), waar OW 16 imp verloren aan tafel: NZ +13 imp en de eindstand is 185,5-179 voor NZ.

U denkt wellicht: dat is een rare eindstand. In een KO-match bereken je de stand door het verschil in imps te delen door twee. Dit is $13/2=6,5$ imp voor NZ .

Vraag 12B: Pas is geen logisch alternatief voor noord, maar er is wel een logisch alternatief voor 5♦, wat wel degelijk geïnspireerd kan zijn door de denkpauze van zuid. Noords normale actie is doublet, waarna er verschillende mogelijke biedverlopen kunnen ontstaan. Een gewogen score waarbij 4♠, 5♣ en een klein slem zijn meegenomen, lijkt voor de hand te liggen.

Vraag 12D: Het tweede doublet van noord is normaal. Zuid springt nu naar 5♠. Noord gaat in ieder geval 6♠ bieden. Daarom is 6♦ gratis en toegestaan. Het resultaat, 7♣, staat.

En? Viel het mee? Is het nog te volgen. Alle vragen in de eindtest waren van dit kaliber.

Volgens Ton Kooijman deden we het allebei beter dan hij vooraf had verwacht, want dit is niet zomaar een cursusje. Siger deed het zelfs zo goed, dat hij nu de titel NBO International Tournament Director heeft gekregen. Zeer leerzaam, topniveau en erg leuk.

En wat ons betreft gaan we volgende keer weer!!

De complete verhalen, oefeningen, tests en antwoorden staan op de website van de EBL: <http://www.eurobridge.org/index2.html>

Via de "+" die staat voor "department" (in blauw) kies je seminars. Op het scherm dat nu volgt, kies je "Tournament Directors Courses". Onder de titel "9th EBL Tournament Directors Course" vind je de documenten die je allemaal kunt downloaden. Veel plezier!

Reacties op reeds geopende dossiers

Per reactie geven we eerst de originele tekst van het vraagstuk met ons antwoord.

Dossier 652 Afwijking in afwijking

Ik kreeg dit van een cursiste CLB. Wat er in punt 5 en 6 staat is wel heel vreemd en inconsequent.

Bij de Muiderberg zijn geen afwijkingen toegestaan (zo ja: andere naam geven).

Bij de Multi zijn afwijkingen wel toegestaan!!!

_-> Wel alerteren, maar men vraagt als tegenpartij nooit naar dit soort details en spontaan mag men geen uitleg geven

Waarom dit verschil!!!

We zijn namelijk bezig in de TC om wat richtlijnen te maken voor de arbiters.

En dan gaat het over dit soort afwijkingen (niet toestaan van kleine afwijkingen tenzij in heel bijzondere gevallen), vergissingen in conventies als Ghestem (niet-alerteren, verkeerd toepassen, beklijven. Eigenlijk willen we snel overgaan tot het toepassen van G+/G- in dit soort gevallen. Dit is dan duidelijk voor de spelers en een protest kunnen ze altijd indienen.

Wij zijn er ook achtergekomen dat zelfs onze beste spelers niet meer in de goede bieding komen bij vergissingen van de andere partij. En daardoor gaat het plezier aan die tafel snel naar beneden en dan moet je als arbiter nog aan het werk.

Motto: wie zijn billen brandt moet op de blaren zitten!

Antwoord Ron:

Een conventie bestaat niet alleen uit een naam. De naam staat gedefinieerd en een bod wat de naam van een conventie draagt, moet aan de definitie voldoen.

Muiderberg belooft een vijfkaart hoog en een 4+ kaart laag. Anders dan een

5 kaart hoog mag je dus geen Muiderberg noemen en korter dan een vierkaart ook niet. Wel langer dan een vierkaart laag, al zijn het er 7.

Multi staat omschreven als 3 mogelijkheden met als 1 van de mogelijkheden: éénkleurenspeel. En dat hoeft niet per definitie een exacte 6 kaart te zijn.

Dus er is geen verschil in benadering tussen Multi en Muiderberg, maar de ene conventie heeft een iets meer strikte definitie. En zolang dat de regels zijn, is er geen vuiltje aan de lucht. Bij Ghestem heb je soortgelijke situaties. Een unusual SA belooft 2 vijf+ kaarten in de laagst overgebleven kleuren. Maar wat, als het een vijfkaart en een vierkaart is? En wat als partner dat ook uitlegt "2 vijfkaarten laag, maar er kan ook een vierkaart bij zitten".

Belangrijk is dat een bieding goed wordt uitgelegd. Dat is de basis, want dat staat in de spelregels. Door te verwijzen naar de naam van een conventie, maak je het jezelf gemakkelijk, maar dan moet de bieding aan de omschrijving voldoen. Voldoet de bieding daar niet aan, dan is er sprake van verkeerde uitleg. En als de conventie niet "beklijfd" is, is ook de biedvergingssing een overtreding in de zin van verkeerde uitleg.

Let op, dat je niet als TC iedereen in een keurslijf wilt persen. Als je refereert aan de spelregels, zal je ook zelf de spelregels moeten toepassen.

"Standaard" een G+/G- uitdelen staat niet in de spelregels en is dus niet het goede middel. Als iemand verkeerd uitlegt (of "niet beklijfd" verkeerd biedt) dan is er sprake van verkeerde uitleg. Daar kan je, bij herhaling, tegen optreden door een straf ex art 90 uit te delen. Maar voor dat spel moet je je afvragen of de tegenstander benadeeld is en of dit nadeel enkel en uitsluitend door de verkeerde uitleg kwam. Als dat zo is, mag je een vervangende score vaststellen en meestal is dat een "echte" score. Je stelt pas een G+/G- vast als je geen zicht hebt op het verdere biedverloop.

Een klein voorbeeld: Zuid opent 2♥ (Muiderberg) met een driekaart klaveren. OW komen in 4♠ terecht. Tijdens het spelen rekent de leider op vier klaveren en kan zodoende de kaart van noord uittellen Hij baseert zijn speelplan op een dwangpositie en daardoor maakt hij plus 1. Nu blijkt dat er geen dwang is, omdat noord nog een klavertje heeft De leider gaat 1 down. En dan geef je G+/G-?

De juiste beslissing is om OW alsnog zijn 4 schoppen plus 1 te geven (misschien levert dat een top op in plaats van een G+).

En als het NZ vaak genoeg overkomt, zullen ze vanzelf wat zuiverder worden met bieden en uitleggen.

Aan de andere kant kan het gebeuren dat OW in 3SA terecht komen en altijd -1 gaan, ongeacht 4 of 3 kaart klaveren. Dan is een G+ wel een heel hoge beloning voor niets doen. Je kan dus niet dat gedeelte van de spelregels gebruiken wat je goed uitkomt, terwijl je de rest negeert. Daar komt ruzie van en "ze" hebben gelijk.

De beste manier is het gewoon behandelen als verkeerde uitleg en indien

aantoonbare schade, dan wordt deze gewoon vergoed en eventueel een kwart top korting voor de overtreders. Dan houd je de competitie eerlijk en de overtreders gaan actief nadenken over het zich houden aan de regels.

Ontvangen reactie

In zijn antwoord op de in dossier 652 gestelde vraag waaraan de Muiderberg moet voldoen qua distributie, wordt door Ron Jedema gesteld dat dat een vijfkaart hoog en een 4+ kaart laag moet zijn. De redenering is dat de Muiderberg feitelijk een merknaam is en dat de vlag de lading moet dekken.

In zijn standaardboekje "De Muiderbergse Twee" geeft Jan van Cleeff deze distributie ook aan. Maar hoe staat het nu met de puntenkracht waaraan de Muiderberg moet voldoen? Jan van Cleeff stelt 5-10 punten. Wat nu als iemand op zijn systeemkaart Muiderberg heeft staan maar ook handen met twee punten en een 5-krt hoog en een 4+-kaart laag met 2♥ of 2♠ opent? Mag je dat nog steeds een Muiderberg noemen? Met andere woorden slaat de aanduiding Muiderberg alleen op de distributie of wel degelijk ook op de puntenkracht?

N.B. Een puntje meer of minder, 4 of 5, 10 of 11 moet mijns inziens kunnen, maar 2 punten?

Ook ik open wel eens een mooie gebalanceerde veertienpunter met tien en negens met 1SA (15-17).

Antwoord

Punten en verdeling kunnen elkaar compenseren.

Dat geldt voor een 13-kaart schoppen, slechts 10 punten, waarmee je desondanks toch sterk mag openen. Zelfs als op de systeemkaart alleen over puntenkracht wordt gesproken en niet over minstens acht speelslagen of iets dergelijks.

♠ V B 9 8 7 6
♥ -
♦ 10 9 8 7 3 2
♣ 5

Met deze 3-punter heb ik geen enkel probleem als de bezitter daarmee Muiderberg uit de kast haalt. De aantrekkelijke distributie compenseert de lagere honneurkracht.

Siger: let wel op: afwijken mag (hier een 6-kaart i.p.v. een 5-kaart), maar zodra dit vaker voorkomt, en partner daar rekening mee houdt, wordt het een impliciete afspraak en is de Muiderberg ineens geen Muiderberg meer, maar een andere conventie. Hanteer dan niet de term Muiderberg, maar vertel: "een zwak twee-kleurenspeel met een 5+ kaart hoog en een 4+ kaart laag."

Dossier 653 Wel of niet het eindcontract uit laten steken?

Aan het eind van het biedproces wordt het contract in de bridgemate vastgelegd en worden de biedkaartjes opgeborgen.

Ik ben er heilig van overtuigd dat het niet is toegestaan dat het eindcontract schuin in de BB wordt gezet. Ik kan daarvoor best een aantal inhoudelijke redenen aangeven, maar loop opeens vast bij een clublid die dit allemaal gaat bestrijden.

Mijn vraag aan jou: Weet jij waar dit formeel en expliciet is vastgelegd?? Los van mijn inhoudelijke overtuiging kan ik het niet echt vinden. Ik heb ook (zonder succes) jouw standaardwerken (Gids voor bridge en Bridgeclub aangenaam) er op na geslagen.

Antwoord

Inderdaad noem ik dat niet in de twee boekjes. Wel jammer, want regelmatig ontstaat daar onduidelijkheid over ☹.

De oorzaak van die onduidelijkheid ligt volgens mij in het ontbreken van een duidelijk stuk tekst over het opruimen.

Zo staat onder Opmerking van het digitale spelregelboekje:

1. Biedkaartjes weghalen

Omtrent het laten liggen van de biedkaartjes totdat is uitgekomen is er formeel niet meer geregeld dan wat in de appendix in het spelregelboekje staat: Totdat de biedkaartjes van tafel gehaald zijn, kan een speler een herhaling van het biedverloop verkrijgen door de biedkaarten te bekijken.

Die moeten er dan alleen nog wel liggen. De Weko vindt daarom:

Spelers moeten de biedkaartjes laten liggen totdat duidelijk is dat de tegenstanders het biedverloop in zich hebben kunnen opnemen en geen verdere vragen meer hebben. Dat zal na een ingewikkeld biedverloop langer zijn dan na een simpel 1SA-3SA. Vanwege dit verschil hebben we in de regels niet vastgelegd dat de biedkaartjes altijd moeten blijven liggen totdat er is uitgekomen.

De ervaring leert dat men dan alleen de regel onthoudt maar niet de reden waarom. En daar gaat het bij dit soort kwesties nu juist om. Zodra ergens een regel voor bestaat, gaan allerlei mensen dat weer aangrijpen om elkaar de les te lezen of vliegen af te vangen, net zoals bij het alerteren zo vaak gebeurt. Liever appelleren we aan het gezond verstand, spelers moeten ook zelf kunnen bedenken dat je na een ingewikkeld slembiedverloop de biedkaartjes moet laten liggen.

Ook de formele regeling spreekt meer over het laten liggen van de biedkaartjes dan over een plicht om ze op te ruimen... ☺

Ik citeer:

Totdat de biedkaartjes van tafel gehaald zijn, kan een speler een herhaling van het biedverloop verkrijgen door de biedkaarten te bekijken. Zodra dat niet meer mogelijk is, kan een speler een mondelinge herhaling van de bieding verkrijgen als hij aan de beurt is om bij te spelen in de eerste slag.

Toch mogen we concluderen dat de biedkaarten na de uitkomst terug in de bak moeten. Over het schuin laten uitsteken geven de regels geen enkele ruimte. Mijn advies is om spelers die graag zelf af en toe willen zien wat het contract is, dat te laten opschrijven op een briefje dat ze - met de geschreven tekst onder – op tafel leggen. Dat kunnen ze dan raadplegen. Is de reden van het uitsteken alleen de angst voor discussie over het juiste contract na de laatste slag, dan adviseer ik het contract meteen in te voeren na het bieden, waarbij de 'invoerder' zegt wat hij invoert.

Ontvangen reactie:

In dossier 653 gaat het over het laten uitsteken van een biedkaartje als geheugensteuntje voor het te spelen contract. Waarom dat niet mag, heb je al vaker uitgelegd: anderen die het spel nog moeten spelen zouden hierdoor ongeoorloofde informatie kunnen krijgen. Dat is dan informatie die valt onder art. 16C.

In de beantwoording geef je de verstandige raad dat de speler desgewenst een aantekening kan maken over het te spelen contract. Het kan wellicht geen kwaad te wijzen dat dit is toegestaan in het wedstrijdreglement van de NBB, dat immers ook voor de aangesloten clubs geldig is. Art. 7 lid 3 van dat reglement luidt: "Het is spelers toegestaan aantekening te houden van het contract, de leider, het resultaat, de score en de uitkomst. Deze aantekeningen mogen niet zichtbaar zijn voor spelers die het spel nog moeten spelen."

Veel spelers - en ik denk ook arbiters - weten niet dat dit WR ook voor gewone clubwedstrijden geldt. Bovendien is er ook nog art. 40C3a van de spelregels, dat het gebruik van geheugensteuntjes verbiedt, tenzij het bondsbestuur anders beslist. In de on-line versie van de spelregels is daarbij de opmerking opgenomen dat het BB geen geheugensteuntjes toestaat, tenzij sprake is van een expliciete leeromgeving. Een beetje verwarrend, maar we moeten aannemen dat met geheugensteuntjes iets anders, bijvoorbeeld Berry's geheugensteun, wordt bedoeld.

Joost Boswijk

Waarvan akte!

Dossier 665, de inzender citeert zelf uit de originele tekst

Mijn overpeinzingen bij dit dossier.

1. In de toelichting bij de pas van West staat "Er werd wat gerommeld in de bidding box."
Waar werd er gerommeld? Voor in het bakje of achter in het bakje? Hoe werd er gerommeld? Werd er eerst een doublet gepakt en toen toch maar een groen kaartje?
"Rommelen" in de bidding box is natuurlijk niet verstandig. "Bezint eer ge begint" is ook hier de juiste volgorde.
2. De vraag die vervolgens rijst is, welke ongeoorloofde informatie (OI) West met dit "rommelen" aan Oost overbrengt? Voor Oost is het duidelijk dat West iets heeft om over na te denken. Dat er vervolgens door West een negatieve keuze wordt gemaakt, maakt het er voor OW niet gemakkelijker op. Het geeft OI

aan Oost. Maar dan rijst onmiddellijk de volgende vraag: Wat voegt die OI toe aan de informatie die Oost **legaal** uit het biedverloop haalt? De **legale** informatie is:

- a. Zuid heeft maximaal 10 punten en een vijfkaart ♥ en een 4+-kaart in de lage kleuren.
- b. Zuid heeft 5-10 punten.
- c. Noord past. (Ik ga ervan uit dat NZ de Muiderberg beheersen ☺.)
Noord bied geen:
 - * 3♥ = barrage, d.w.z. Noord heeft te weinig hartens of distributie voor een barragebod van 3♥.
 - * 2SA = sterk, mancheforcing.; ergo, Noord heeft geen sterke hand.
 - * 3♣ = pass or correct. Conclusie, Noord heeft geen vierkaarten in de lage kleuren en waarschijnlijk enige tolerantie voor de hartens.
 - * geen 4♥. Kortom, Noord is niet zwak met veel hartens mee.
 - * geen 2♠ = non forcing en een zelfstandige schoppenkleur.

Noord heeft hooguit 3-3 in ♣ en ♦, weinig hartens en redelijk wat schoppens.

- d. West heeft vijf punten, Zuid maximaal 10. Oftewel West en Noord hebben samen 25 punten. Aangezien Noord geen actie onderneemt, is de kans groot dat West óf minimaal 12 punten heeft en/óf tegenzit met hartens maar niet voor straf kan doubleren aangezien dat een informatiedubbel zou zijn. (De WL moet Oost van tafel nemen om naar de verdediging van OW te vragen tegen een Muiderberg.) West zal in dat latse geval op een heropeningsdoublet van Oost zitten te wachten.
3. Op basis van het voorgaande is het, en nu is het niveau van de spelers wel van belang, bijna ondenkbaar dat Oost geen heropeningsdoublet loslaat. Je laat in een parenwedstrijd de tegenpartij niet maar zo weggkomen op tweenniveau, zeker niet als je **legaal** weet dat partner "wat" moet hebben.. Een heropeningsdoublet, of West nu wel of niet zit te rommelen, is volstrekt normaal met de Oosthand. Dat is parenbridge! Oost kan alle kleuren verdragen. En zit West tegen met hartens, dan past hij.
4. Dan de toepassing van de Code of Practice.
De vragensteller schrijft:

Ik heb het spel door vier A paren laten bieden met de hand van Oost: er werd vlot gepast.

Eén A-speler vond ook dat hij een dubbel moest leggen doordat hij het gerommel aan of in het bakje niet zag.

Hieruit trek ik de conclusie dat hij het biedverloop heeft voorgelegd aan vier paren uit de A-lijn. Dus geen spelers van het niveau van de B-lijn. Dat zal wel uit praktische overwegingen zijn gedaan.

Wat ik echter vooral vreemd vind is dat de inzender schrijft: *Eén A-speler vond ook dat hij een dubbel moest leggen **doordat hij het gerommel aan of in het bakje niet zag.***

M.a.w. de WL heeft het biedverloop voorgelegd **met** de opmerking dat de Westspeler in z'n bidding box heeft zitten rommelen. Dat is toch niet de bedoeling, die toevoeging laat je juist achterwege.

Veel spelers denken immers dat je er na een aarzeling of denkpaauze van partner bent "uitgedacht". Als de geënquêteerden de informatie hebben gekregen dat West heeft zitten rommelen dan zijn ze wellicht op het verkeerde been gezet in de veronderstelling dat ze nu niet meer mochten bieden. Misschien werd er daarom door de andere drie geënquêteerden gepast.

Dat gevoel wordt bij mij versterkt door de opmerking over die ene A-speler die het gerommel niet zag en dus doubleerde.

5. Als je achteraf als WL al van mening bent dat het doublet van Oost en dus het 2♠-bod van West gebaseerd is op OI en je dat wilt terugdraaien dan heb je nog een volgende stap te zetten. Je kijkt toch ook nog naar het aandeel dat NZ hebben gehad in de slechte score voor hen? NZ laten zich wel erg makkelijk wegblazen. Zeker Noord moet de nodige passiviteit worden verweten, 12 punten en een vijfkaart harten mee! Dan is na 2♠ 3♥ toch op z'n plaats. Of zat Noord verlekkerd te kijken naar zijn mooie vijfkaart in de troefkleur van de tegenpartij?

Kortom, dan toch in ieder geval een splitscore, voor NZ laat je 2♠ van OW (= -110) staan en voor OW noteer je -140 voor 2H +1 door NZ.

Maar het meest voel ik voor het laten staan van de score voor beide paren.

Antwoord

De inzender geeft in zijn verhaal al aan dat hij de oosthand heeft voorgelegd aan vier A-spelers. Daar is dus geen twijfel over. En we zijn ervan overtuigd dat daarbij juist **niet** het gerommel boven het biedbakje is meegegeven, en dat de bewuste noot is toegevoegd om juist dat verschil met de werkelijke situatie te benadrukken.

Inderdaad moeten de spelers aan wie de hand wordt voorgelegd van gelijk niveau zijn. Daar is in deze zaak geen sprake van, het betreffende OW-paar zit net in de B, vanuit de C-lijn.

Toch heb ik juist in deze specifieke zaak geen probleem met het klassenverschil, en de betreffende speler zeker niet, omdat hij stelt dat hij de enige is die goed kan bieden.

Op het moment dat de arbiter kiest voor zo'n spelersonderzoek, kan hij alleen maar handelen naar die uitslag. Ook als hij zelf nog sterke twijfels heeft. Juist vanwege die twijfels legde hij dat immers voor.

Inzender:

Mijn overpeinzingen ben ik begonnen met aan te geven dat er voor Oost weliswaar sprake is van OI maar dat die OI overeenkomt met de geoorloofde informatie die Oost uit het biedverloop krijgt. Met andere woorden, is hier wel sprake van een ethische kwestie? OI is immers gelijk aan GI.

Daarnaast kan ik de toevoeging: "Een A-speler vond ook dat hij een dubbel moest leggen doordat hij het gerommel aan of in het bakje niet zag." nog steeds niet plaatsen. Deze toevoeging suggereert namelijk dat Oost simpelweg niet meer mag bieden. In mijn reactie probeer ik nu juist aan te tonen dat het een misverstand is te denken dat je er na een aarzeling van partner altijd bent uitgedacht. Deze casus vind ik daarvan een schoolvoorbeeld. Nogmaals in dit geval geldt OI = GI.

De frustratie van Oost vind ik begrijpelijk, z'n toonzetting niet.

Reactie Ron:

Nog een laatste toevoeging: Op zichzelf is de juiste manier om de tegenstanders op de hoogte te brengen, gewoon zeggen wat het kan zijn (dus

bijvoorbeeld 5M en 4+m en 0-11 punten). Dan kan je je geen buil vallen, want de tegenpartij is gewaarschuwd.

Door efficiënt/lui te communiceren, gebruik je een label "Muiderberg" en dan moet de bieding onder die beschrijving vallen. De mate van afwijking (en het verhaal van de "gedupeerde") bepaalt of je daar tegen optreedt en of je een score correctie toepast als men beweert hierdoor benadeeld te zijn.

Dossier 666 Verzaakt

Gisteravond hadden we op de clubavond een interessant arbitervraagstuk.

Daarbij hadden we een stevige discussie, waar we niet zijn uitgekomen.

Kortom: ik vraag jullie zeer onpartijdige mening en gaan daarbij tevens uit van de veronderstelling 😊, dat dat de juiste zal zijn.

	♠ -	
	♥ V	
	♦ 8 4	
	♣ -	
Leider		Dummy
♠ -		♠ -
♥ 8 7		♥ -
♦ B		♦ 7
♣ -		♣ 3 2
	♠ -	
	♥ -	
	♦ 3	
	♣ 6 5	

West speelt een ♥-contract.
In slag 11 speelt hij ♥8 voor.
Noord speelt ♦4 bij (verzaakt).

Niemand bekent dus en West claimt daarna de laatste twee slagen.
Noord zegt daarop: "Ho even! Ik heb nog troef", waarop West zegt: "Dan heb je verzaakt".
De arbiter wordt geroepen, waarna zich twee meningen vormen m.b.t. de rechtzetting.

Mening 1:

De verzaking is voldongen, omdat West de overige slagen claimt.
Resultaat: de laatste drie slagen zijn voor West.

Mening 2:

De verzaking is niet voldongen, omdat Noord als overtredende partij in de volgende slag nog niet heeft bijgespeeld.
Resultaat: slag 11 alsnog ♥V bijspelen en Noord krijgt derhalve twee slagen van deze drie.

Antwoord

Een hele leuke! Omdat voor beide stellingen wat is te zeggen. Je zou uit de reactie van noord kunnen stellen dat als west niet had geclaimd maar harten had gespeeld, noord braaf had bijgespeeld waardoor de verzaking wél voldongen zou zijn.

Uitgaand van die gedachte lijkt het afstaan van een slag redelijk en zou de leider van deze drie laatste slagen alle slagen kunnen noteren.

Maar... ☺ als we kijken naar de tekst van artikel 63A3, lezen wij:

ARTIKEL 63

Voldongen worden van een verzaking

A. **Verzaking wordt voldongen**

Een verzaking wordt voldongen:

1. wanneer de overtreder of zijn partner voorspeelt of speelt in de volgende slag (elk spelen, reglementair of onreglementair, maakt de verzaking voldongen).
2. wanneer de overtreder of zijn partner een kaart noemt of anderszins aangeeft een kaart te spelen in de volgende slag.
3. **wanneer een speler van de overtredende partij zelf slagen opeist of afstaat, of daarmee instemt. Dit kan mondeling of door het openleggen van zijn hand of anderszins.**

Dit artikel maakt duidelijk dat de verzaking NIET voldongen is. NZ eisen immers als overtredende partij geen slagen op, en noord stemt niet in met de claim van leider west. Dus... moet de verzaking worden hersteld: de leider mag van deze drie slagen twee in zijn zak steken.

Ik heb nog wel een opmerking over dossier 666. Volgens mij moet de overtreder wel een slag overdragen omdat hij een slag opeist waardoor de verzaking wel voldongen wordt. Zou de overtreder de arbiter hebben ontboden en verteld hebben dat hij in slag 11 had verzaakt, dan was de verzaking nog niet voldongen en hoeft hij geen slag over te dragen.

Reactie Rob:

Vanaf het moment dat de leider claimt, mag niet meer verder worden gespeeld. Dus kan een verzaking in de daaraan voorafgaande slag van de partij die niet claimt, diens verzaking niet meer voldongen worden.

Dossier 671 Ghestem...

Op de club hadden we weer een leuk misverstand over een Ghestem.
Graag jullie mening.

West geveer / niemand kwetsbaar

♠ V 7 4		
♥ 10 9 7 5 4 3		
♦ V		
♣ B 10 9		
♠ A B 10 9 8 5 3		♠ H 6 2
♥ H 2		♥ A V 8 6
♦ A 10 7		♦ 9 4 2
♣ 5		♣ 8 3 2
	♠ -	
	♥ B	
	♦ H B 8 6 5 3	
	♣ A H V 7 6 4	

De bieding ging als volgt

West	Noord	Oost	Zuid
1♠	pas	2♠	3♠
4♠	5♥	Doublet	6♣
6♠	pas	pas	pas

West bood direct 4♠, zodat de alert van Zuid op het 3-schoppenbod iets te laat was.

Het 3♠-bod werd gealerteerd als Ghestem en uitgelegd als 5+ in harten en 5+ in klaver (staat ook zo op de systeemkaart dat Ghestem na een verhoging doorgaat).

Noord biedt nu 5♥, gedoubleerd door Oost. Zuid ziet dat zij verkeerd heeft geboden en loopt weg naar 6♣.

De hamvraag is of Zuid dit mag doen (OW maakten zich daar erg boos over; 6♠ gaat uiteraard down...). De arbiter handhaafde de score.

De uitleg van de alert is dus correct maar het bod dus niet.

Het lijkt mij dat zuid zichzelf mag corrigeren en ik ben het dus met de arbiter eens maar OW bleven boos en waren het met de arbitrage niet eens.

Antwoord

We nemen aan dat niet zuid het 3♠-bod alerteerde maar noord.

De uitleg van noord is voor zuid Ongeoorloofde Informatie. Helaas voor zuid kan hij niet bewijzen of dat op eigen kracht is gebeurd of door de uitleg van noord. De arbiter heeft geen keus in dit soort zaken, als het legale biedverloop niet dezelfde informatie overbrengt, moet de arbiter ervan uitgaan dat de OI de aanleiding is.

Zonder ontdekking van de biedfout kán noord - in de ogen van zuid – met 5♥ een lange hartenkleur aangeven. Het doublet van oost verkleint die kans... én gelet op de zeer sterke 6-kaart klaveren ligt de redding van 6♣ voor de hand. Zeker na oosts doublet.

Van belang is nu NZ minstens een jaar Ghestem spelen, vrijwel foutloos. Luidt het antwoord *nee*, dan geldt deze conventie als niet beklifd, dus ook als niet gespeeld, waardoor de correcte uitleg van noord opeens verkeerde uitleg is... In dat geval ben ik voor G- voor NZ.

Is Ghestem wel degelijk beklifd, dan is de biedfout op zich geen overtreding. Wel moet dan worden nagegaan of de OI door de uitleg van noord het 6♣-bod kan hebben beïnvloed. Bij enige twijfel legt de arbiter het spel voor aan (6) spelers van gelijkwaardige speelsterkte. Bieden alle spelers 6♣, dan wordt de uitslag gehandhaafd.

Als 2 of meer spelers zouden passen, dan kan de arbiter het NZ-resultaat veranderen in G-.

Dan de score van OW. Die zou ik handhaven. Bedenk dat oost begon met het antwoord van 2♠. Dat duidt niet echt op kracht...

OW is in ieder geval in overtreding. Ook na een vermeende onregelmatigheid blijven we hoffelijk. En boosheid combineert niet met hoffelijkheid...

Ontvangen reactie:

Ghestem-spoken, je zou ze moeten verbieden

Dit is wel een heel bizarre vergissing van de 3♠-bieder.
Ik speel geen Ghestem maar wel Unusual-SA, zoals veel spelers.

Dan is 2SA of 4SA wel HEEL ERG opgelegd.

Ik heb al veel Ghestemspoken voorbij zien komen, maar deze specifieke vergissing nog nooit.

Met deze bijzondere hand weet je vooraf al dat je altijd nog kunt corrigeren...

Dit soort vergissingen zijn uiterst irritant voor de niet-overtreders

Is het mogelijk art 23 van stal te halen om de overtreders ervan te overtuigen dat dit soort vergissingen niet aan de bridgetafel thuis horen en in ieder geval het behaalde voordeel weggepoetst wordt?

Antwoord Ron Jedema:

Zoals Rob al aangaf is het de vraag of de Ghestem beklifd is of niet. Als dat niet het geval is, wordt ook het verkeerde bod behandeld als verkeerde uitleg en dat resulteert dan voor NZ in een G-. Als het wel beklifd is, is de biedfout een biedfout en daar kan je weinig tegen doen: De uitleg is correct.

Als oost nu niet doubleert, heeft zuid niet veel reden om een andere kleur te

bieden. Uiteindelijk heeft hij aangegeven (volgens hem) dat hij over de lage kleuren beschikt en partner wijst dat af en speelt liever harten. Dat moet je dan respecteren en, zeker na door de juiste uitleg wakker te zijn geworden, heb je geen reden om nu nog een keer één van die kleuren te roepen die je al aan je partner gemeld hebt.

Maar het doublet van oost zorgt ervoor dat zuid zich niet vrijwillig op het hakblok laat leggen en dan vlucht hij in zijn beste kleur. En west gaat dan gewoon nog naar 6 schoppen terwijl het wat zijn partner betreft al op 2 schoppen afgelopen zou moeten zijn. Met alle respect, maar daar is NZ niet verantwoordelijk voor.

Je vraagt of art 23 niet kan worden toegepast. Even de tekst:

"In alle gevallen waarin, naar het oordeel van de wedstrijdleader, een overtreder zich ten tijde van een onregelmatigheid ervan bewust had kunnen zijn dat de onregelmatigheid de niet-overtredende partij schade zou kunnen toebrengen, moet de wedstrijdleader het bieden en spelen laten voortgaan (als het nog niet beëindigd is). Na afloop van het spel kent de wedstrijdleader een arbitrale score toe als hij meent dat de overtreder partij voordeel heeft behaald uit de onregelmatigheid."

Wanneer was de overtreding?

Verkeerd bieden is geen overtreding. Er werd correct uitgelegd, dus ook geen overtreding. Alleen als de conventie niet beklijfd is, is sprake van verkeerde uitleg en dat is dan een overtreding.

Op het moment van de overtreding (zuid biedt naar eigen inzicht zijn twee lage kleuren aan) was er geen mogelijkheid dat zuid had kunnen weten dat OW hierdoor benadeeld zouden kunnen worden.

Dus artikel 23 is niet van toepassing.

OW hebben de ellende aan zichzelf te danken. Als oost past en achter de hartens en schoppens aangaat, kan hij vervolgens een heel wat slagen halen. Door te doubleren geeft hij zuid een mogelijkheid om naar 6 klaveren te ontsnappen en ook dat contract gaat (gedoubleerd) down. Maar nu besluit west er maar 6 schoppen van te moeten maken. Misschien zelfs wel in de overtuiging om op twee paarden te mogen wedden: gaat het goed dan hebben we een top en gaat het fout, dan krijgen we de helpende hand van de arbiter. Die vlieger gaat dus niet op.

Je zou mogelijk NZ nog een kwart top korting kunnen geven voor het niet goed beheersen van hun systeem, zeker als dit niet de eerste keer was, want dit soort verstoringen zorgen inderdaad voor irritatie bij de andere spelers.

Ooit had Jos Jacobs in Bridge een virtueel Ghestem fonds. Voor elke Ghestem fout wilde hij een donatie in het fonds hebben zodat hij dan een mooi reisje naar Bali of zo kon maken. Inmiddels schrijft Jos niet meer in bridge en is hij een zeer gewaardeerde vraagbaak bij Arbitrair. En het Ghestemfonds is opgeheven. Op veler verzoek heeft Rob wel een bankrekening geopend voor onze einde jaarsdrive. En wij zijn niet kieskeurig, we nemen alles aan 😊. Dus veel verandert er niet in de wereld.